

ORRE

falun.se/

DEN..

STÖRRE

STADEN

STÖRRE

STADEN

FALUN-DIN OCH MIN STAD

Kulturstaden, idrottsstaden, studentstaden, vattenstaden, vinterstaden, filmstaden, rockstaden, pubstaden, centrumstaden, Extremsportstaden, friluftsstaden, evenemangsstaden, residensstaden, världsarvsstaden. Kär stad har många namn och Falun lystrar till dem alla.

DET ÄR OCKSÅ I NAMNEN, eller snarare i deras mångfald, som vi hittar Faluns identitet. Det är en stad där människor med olika bakgrund och härkomst, utbildningsnivåer och intressen har hittat sin plats. En stad som bejakar och uppmuntrar sina invånares olikheter. Ett förhållningssätt som gjort Falun till ett uppskattat hem för kreatörer, innovatörer och entreprenörer. Människor vars skaparkraft och egna uttryck präglar staden.

2015 STÅR FALUN VÄRD FÖR SKID-VM

Förberedelserna inför arrangemanget har bland annat inneburit ett startskott för utvecklingen av stadens kommunikationer, där Falun får ett nytt resecentrum och en ny knutpunkt. Gator ska dras om och stadskartan förnyas, vilket i sin tur skapar nya utsikter i stadens centrala delar. Förändringarna kommer nämligen att påverka hur människor rör sig i staden och hur de utnyttjar den fysiska miljön. Områden som tidigare legat i skymundan hamnar nu i mer attraktiva sammanhang. Framförallt ser vi att livet längs ån kommer att utvecklas och att vattnet får en mer framträdande roll i det Falun som nu växer fram.

Den här skriften vänder sig framförallt till exploatörer och fastighetsägare, företagare och entreprenörer, och den handlar om just de förändringar som ligger framför oss och möjligheterna som följer med dem.

**VARMT VÄLKOMMEN TILL NYA FALUN,
EN STÖRRE STAD!**

I CENTRUM av en större region.

MED SIN LEVANDE STADSKÄRNA utgör Falun ett unikt inslag i en större funktionell region. Falun-Borlänge med omnejd är Dalarnas starkaste tillväxtmotor, och sträckan Falun, Hofors, Sandviken, Gävle fylls dagligen med pendlare som tar sig mellan hem och arbete. Snabba kommunikationer och en flexibla syn på var och hur arbetet ska bedrivas har krympt avstånden. Detta har i sin tur skapat en gemensam arbetsmarknad, bostadsmarknad, handelsmarknad och delade mötesplatser, i en större geografisk region. Här finns fler möjligheter och flexibla förutsättningar för Faluns invånare än någonsin tidigare.

TITTAR VI PÅ STATISTIKEN blir Faluns utveckling extra tydlig. Andelen förvärvsarbetare har under 2000-talets senare del stadigt legat över riksgenomsnittet. Till och med den kungliga huvudstaden får här se sig överträffad. I Falun finns också en välutbildad arbetsstyrka där drygt en fjärdedel har en eftergymnasial utbildning. Något som ger staden en särställning i regionen. Det finns uppenbarligen stimulerande möjligheter och en attraktiv miljö som lockar kvalificerade människor till just Falun.

MÄNNISKOR TRIVS OCKSÅ I FALUN

Vi har till exempel sett en trend där Faluns ohälsotal haft en positiv utveckling och där antalet sjukdagar ligger på en nivå som är betydligt lägre än riksgenomsnittet. Samtidigt har födslarna stadigt ökat under hela 2000-talet och om vi lägger till den positiva utvecklingen vad gäller in- och utflyttningar under det gångna decenniet blir bilden ännu tydligare. Falun växer.

SOM VÄRLDSARV ERBJUDER STADEN

också sina besökare en historisk miljö som inte går att hitta någon annanstans. För det är inte bara de boende som uppskattar Falun med omnejd. Dalarna är Sveriges tredje största turistlän. Varje år görs 3,3 miljoner långväga resor till Dalarna. Många passerar Falun och många väljer att stanna här.

MÖTESPLATSERNA MÖTESPLATSERNA OCH MÄNNISKORNA MÄNNISKORNA

NYTT RESECENTRUM
för människorna närmare
varandra och ger Falun
nya möjligheter.

**KOMMUNIKATIONEN FORMAR
FÖRUTSÄTTNINGARNA** för människor att
mötas, utbyta tankar och idéer, varor och tjänster.
Det är och förblir grunden för vår utveckling.
Därför är det en efterlängtat förändring som nu
väntar Falun. Det nya resecentrumet är inte bara
en putsning av fasaden utan en grundläggande
förändring av gatunätet och framkomligheten, där
bytet mellan transportslagen blir mer intuitiv och
stadskänslan påtagligare. Och där Falun får en ny
och mer inbjudande entré.

RESULTATET? Genom att skapa möjligheter för effektivare
pendling minskar vi avstånden till högre utbildning och arbete.
Vi ökar utbudet av relevant arbetskraft. Vi breddar den potentiella
bostadsmarknaden för inflyttare och skapar fler arbetsmöjligheter
för deras medföljande familjemedlemmar. Människorna kommer
närmare varandra och tillsammans får de regionen att växa.

STADEN ÖPPNAR SIG MOT VATTNET. Gångstråket från
Falun mot sjön Tisken kommer att förlängas och närheten till sjön
förstärkas visuellt. Samtidigt flyttas stora delar av dagens busstrafik
från Östra Hamngatan och Falugatan vilket ger nya möjligheter att
utveckla kontakten mellan Faluån och dess omgivning.

IDAG ÄR Å-RUMMET EN OSLIPAD DIAMANT
Vattnet är ett vackert inslag i stadsbilden och genom att minska
trafiken och lämna plats för människorna finns nu möjlighet att
utveckla naturliga mötesplatser längs åkanten. Något som kommer
att leda till nya aktiviteter och upplevelser, samtidigt som det
gynnar restaurangerna, nöjeslivet och handeln i Falun.

FALUN ÄR EN VATTENSTAD. Här finns Runn med sitt utbud av rekreation och äventyr, sommar som vinter. Här finns Kålgårdsudden med badplats, promenadstråk, boulebanor och glassförsäljning. Och här finns Faluån. Stadens pulsåder. Ibland letar sig vattnet fram mellan vägar och huskroppar. Ibland forsar det fritt längs stråk av grönområden. En alltid lika uppskattad, men ibland outnyttjad, resurs som skär mitt genom stadens brus.

ATT SKAPA YTOR OCH PLATSER där å-rummet blir den självklara mötesplatsen har länge varit en av våra visioner. Nu är den på väg att bli verklighet. Genom att leda bort stora delar av trafiken från vattnet lämnar vi plats för mötet.

NÄR VI ÖPPNAR STADEN MOT ÅN kan vi också börja se på dess omgivning med nya ögon. Om vi följer vattnet från norr till söder radar de upp sig, en efter en. Platser med fördelaktiga lägen som har allt att vinna på ett rikare liv runt ån. Ytor fulla med potential som i framtiden skulle kunna ståta med attraktiva bostäder, affärslokaler och kontorsytor.

PULSÅDERN

PULSÅDERN

LIVET LÄNGS ÅN, som det är idag, som det kan vara i morgon.

FALUN

1. Södra Centrum	sid 10
2. Dalavallen	sid 12
3. Tiskens stränder	sid 14
4. Östra Hamngatan	sid 16
5. Kvarteret Teatern	sid 18
6. Kvarteret Västra Falun	sid 20
7. Born	sid 22

095

SÖDRA SÖDRA CENTRUM CENTRUM

FALUN FICK JÄRNVÄGSFÖRBINDELSE

REDAN 1859 och dagens stationshus uppfördes strax därefter. Sedan dess har spårens placering kommit att präglade utvecklingen av Södra Centrum.

LAGOM TILL INVIGNINGEN AV SKID-VM

år 2015 kommer ett nytt resecentrum att stå klart i centrala Falun. Förändringarna är ett led i vårt arbete med att skapa ett sammanhängande stadslandskap i Södra Centrum och att låta staden växa fram till sjön Tiskens strand. Det slutgiltiga målet för arbetet med det nya resecentrumet är också att öka tillgängligheten till kollektivtrafiksystemet. Genom att bland annat flytta och bygga ihop Korsnäs-vägen och Tullkammaregatan får vi ett mer stadsmässigt gaturum, istället för dagens genomfartsled. Samtidigt blir det tillräckligt med utrymme för den nya knutpunkten. Tåg- och bussresande kommer närmare varandra och Östra Hamngatan avlastas från mer än 900 dagliga busstopp.

FÖRÄNDRINGARNA

som sker här kommer att forma bilden av Falun för lång tid framöver.

I OCH MED FÖRÄNDRINGEN VÄXER STADEN IHOP.

Kopplingen mellan tågstationen och stadskärnan blir tydligare och när Korsnäs-vägen ändrar karaktär får stadslivet mer utrymme. I planen för det nya resecentrumet finns också plats för framtida exploateringar, placerade vid navet för stadens kommunikationer. Platser där allt är nära, från tågförbindelser till biografسالonger.

DALA DALAVALLEN VALLEN

EN ALLMÄN PLATS som nu blir tillgänglig för alla.

AKTIVITETERNA PÅ DALREGEEMENTET förändras år 2000. En 400-årig tradition av militär beredskap upphör. De tomma kasernbyggnaderna lever istället upp som företagspark, där verksamheter av vitt skilda slag hittar sin hemvist. Kvar blir Dalavallen, regementets vidsträckta idrottsanläggning, en yta full av potential. Hur markområdet bäst tas i bruk har länge varit en olöst fråga som nu aktualiseras i och med utvecklingen av Södra Centrum.

DALAVALLEN LIGGER MELLAN Korsnäsavägen och Regementsparken; regementsområdets västliga farstu. Platsen har varit avskild, men blir nu en tillgänglig resurs i och med övriga förändringar av Södra Centrum. Området kommer att knytas ihop med staden och blir relevant på ett helt nytt sätt.

UR PENDLINGSSYNPUNKT har Dalavallen nämligen ett perfekt geografiskt läge, för såväl in- som utpendlare. Närheten till Falu lasarett, en av länets största arbetsplatser, samt företagsparken på regementsområdet gör området extra intressant för framtida bostäder och verksamheter.

SJÖN är en outnyttjad resurs som kommer att berika livet i staden.

EN TIDIG SOMMARMORGON när molnen har lämnat himlen och solen får möjlighet att fritt spegla sig i den klara vattenytan, ja då är Tisken med sitt södervända läge ett fantastiskt inslag i Faluns stadsmiljö. Det historiska arvet från stadens gruvnäring har dock gjort att sjön idag inte är lika enkel att nyttja som tidigare.

TISKEN ÄR GEOGRAFISKT BELÄGEN intill Faluns centrala delar. Samtidigt är den befintliga banvallen placerad mellan sjön och stadskärnan, något som delvis fjärrmat Faluborna från vattnet. Planen är därför att förlänga gångvägen från stadskärnan så att den mynnar ut vid stranden. På så vis skapas ett nytt promenadstråk där rekreation och stadsliv kan gå hand i hand.

DET FINNS FLERA EXEMPEL på stadsnära sjöar likt Tisken där man genomfört lyckade saneringar. Vi arbetar därför med visionen att Falun än en gång ska bli en verklig sjöstad. Men redan innan beslut fattas om hur och när sjön ska rustas upp finns det anledning att se över möjligheterna längs strandremsan. Att stadskärnan nu för första gången på flera decennier kopplas samman med sjön ökar naturligtvis tillgängligheten. Fler människor kommer att hitta till Tisken. Frågan är vad som ska möta dem när de väl kommer dit?

TISKEN
|| TISKENS STRÄNDER
STRÄNDER

STRÅKET FÖR BUSSAR förvandlas till en gata full av liv. Här börjar ett nytt kapitel i Faluns stadssaga.

NÄR MAN FATTADE BESLUTET att koncentrera busstrafiken till Falugatan och Östra Hamngatan var det närheten mellan stadskärnan och bussförbindelserna som prioriterades. Idag har förutsättningarna förändrats. Närhet är fortfarande ett nyckelord, men med allt fler människor i rörelse behövs en modern lösning som möter framtidens krav på en attraktiv och inbjudande stadskärna.

FÖR BESÖKARE SOM NÄRMAR SIG

FALUN från stadens västra infarter är Östra Hamngatan den första upplevelsen av stadskärnan. Den plats som ska säga hej, trevligt att träffas, välkommen hit! Men med ett myller av bussar har det budskapet ibland haft svårt att nå fram genom trafiken. Det kommer att förändras.

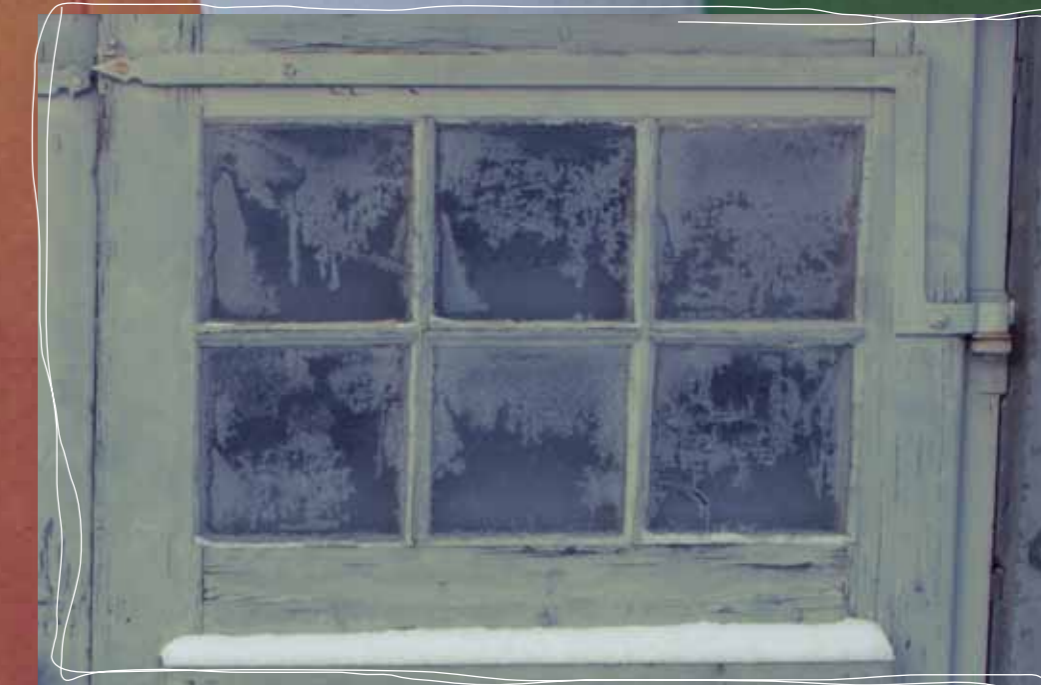
NÄR BUSSTRAFIKEN LÄMNAR

ÖSTRA HAMNGATAN skapas förutsättningar att låta människor, handel och nöje ta platsen i anspråk. Nu blir det en rymlig gata som lockar människorna att stanna kvar. Med sitt öppna, vattennära och soliga läge har den alla förutsättningar att bli en framtida oas för stadens invånare.

ÖSTRA HAMNGATAN

KVARTERET TEATERN

representerar på många sätt Faluns utveckling. Läget vid korsningen Gruvgatan/Engelbrectsgatan utgör en årsring som markerar en tidigare infartsgata. Platsen består i huvudsak av en större parkeringsyta. Inslag i det som tidigare var centrala Faluns entré.

BELÄGET MELLAN GRUVOMRÅDET OCH STADSKÄRNAN

är kvarteret Teatern granne med en livlig och vältrafikerad stadsmiljö. Här finns en bebyggelse som gradvis växt fram och som bär arkitektoniska spår från hela det gångna århundradet. I kvarteret blandas mindre verksamheter och affärer med större hyresfastigheter och kommersiella lokaler. Det är en mångsidig miljö där den nybyggda skateparken tillhör ett uppskattat inslag.

EN ÖPPEN SCEN i stadens centrum som väntar på att fyllas med ett publikfriande innehåll.

**KVARTERET
KVARTERET TEATERN
TEATERN**

UNDER 2012 FÖRVÄRVADES KVARTERET TEATERN

av Kopparstaden. Ambitionen är att bygga moderna bostäder och skapa utrymme för nya verksamheter. Det innebär i sin tur en förtätning av stadsdelen. Något som ger restauranger och handel ökad möjlighet att ta sig över vattnet till Faluns västra delar.

ETT KVARTER

som bokstavligt talat
rest sig ur askan.

KVARTERET VÄSTRA FALUN VÄSTRA FALUN

FÖRR VAR KVARTERET VÄSTRA FALUN HEMVIST FÖR STADENS KÖPMÄN.

Här låg praktfulla bostadshus och handelslokaler. På den tiden hade Hälsingtorget också en framträdande roll i stadens kommers. Idag har kvarteret kommit att förknippas med det eldhärjade Egnellska Huset. En ståtlig byggnad, fylld av liv och aktiviteter, som rest sig ur askan och idag inhyser såväl kommunens tjänstemän som SVTs regionala verksamhet.

KVARTERET VÄSTRA FALUN HAR ETT IDEALISKT LÄGE

med korta promenadvstånd till allt från Dalateatern till Falu Gruva, hjärtat i världsarvet Falun. Oavsett om det handlar om privatpersoner som värdesätter närhet till restauranger, nöje och shopping, eller representanter för tjänsteföretag som uppskattar snabba kommunikationer, så lever Kvarteret Västra Falun upp till dessa förväntningar.

KVARTERET HAR GENOMGÅTT MÅNGA FÖRÄNDRINGAR

under årens lopp. Byggnader har rests och rivits för att forma kvarteret efter samtida behov. Utifrån de förändringar som sker på Östra Hamngatan idag finns nu möjlighet att använda oexploaterad markyta i kvarteret för att producera stadsboende eller centralt belägna kontorslokaler i ett område som på alla sätt har framtiden för sig.

HISTORIA OCH FRAMTID blandas i en unik miljö.

BORN
BORN

OMRÅDET LIGGER I DET CENTRALA FALUNS UTKANT, mellan stadsdelarna Gamla Herrgården och Herrhagen. Med en rask promenad på fem minuter är du inne i stadskärnan. Här har angränsande bebyggelse upplevt en god utveckling på fastighetspriserna under senare år. En förklaring hittar vi i den stimulerande närmiljön. Placerat bredvid Faluån, med omgivande parkstråk, erbjuder Born närhet till såväl grönområden och motionsstråk, som fiskevatten och badplats.

HÄR FINNS MÖJLIGHETER att utveckla befintliga byggnader och kontorslokaler. Området inhyser redan idag en vårdcentral och flera tjänsteföretag. Samtidigt finns här möjlighet att etablera ett nytt bostadskvarter i en tät och låg bebyggelse. Där kombinationen av centralt boende och intilliggande rekreationsområden gör området extra intressant.

BORN TILLHÖR DELVIS VÄRLDSARVET FALUN.

Här står byggnader som Silverhyttan, Extraktionsverket och Vitriolverket. Påkostade representanter för övergången från bergsmansbaserad förindustriell kopparframställning till bolagsdrift i industriell skala. Marken består framförallt av slagg vilket ger området en unik karaktär och för tankarna närmast till månens spektakulära yta.

VIKTIGT
MEDDELANDE:

ETT HISTORISKT TILLFÄLLE

FÖR 60 ÅR SEDAN bet sig grävskoporna fast i Falun. Det gamla skulle rivas och den moderna staden byggas. Sedan dess har vi inte varit med om en lika omvälvande förändring som den Falun nu står inför. Vem vet när det kommer att hända igen?

I FÖRÄNDRINGENS KÖLVATTEN GUPPAR MÖJLIGHETERNA. Frågan är vem som ska ta vara på dem. Det vi på Falu kommun söker är samtal och samarbeten med exploatörer och fastighetsägare, företagare och entreprenörer. Organisationer och människor som arbetar med en verktygslåda full av kunskap, visioner, mod och handlingskraft.

DET VI ERBJUDER är en lyhörd kommun som vill något. En kommun som värdesätter privata intressenters engagemang och som prioriterar snabba processer. Vi inser nämligen att vi har ett gemensamt intresse, ett Falun som ska växa. Därför vill vi arbeta tillsammans med er för att skapa en större stad.

tala själv.

Falu kommun
791 83 Falun
023-830 00
info@falun.se

STU
STA

helikopter

FALUN
Falukommun